

Integral anizkoitzak. Winplot-ekin egiteko ariketak

Winplot programa erabiliz egiteko ariketak.

1 Gainazalen adierazpena koordenatu kartesiarretan

Winplot-ek $z(x, y)$ funtzioaren bidez definitutako gainazalaren adierazpen grafikoa egiten du, eremu karratu batean, hau da, $x \in [a, b], y \in [c, d]$. Beharrezko datuak **Ecua**->**Explícita** aukeratzean irekitzen den leihoan sartu behar dira. Gainera, posible da $z(x, y)$ funtzioaren integrala kalkulatzeko aipatutako eremuan, **Una**->**Integrar** aukeratuz.

1. $z(x, y) = xy + 1$ funtzioaren adierazpen grafikoa egin $x \in [-1, 1], y \in [-1, 1]$ eremuan, eta kalkulatu goitik z -k eta behetik eremu lauak mugatzen duten gainazalaren bolumena.

2 Gainazalen adierazpena koordenatu zilindrikoetan

Winplot-ek koordenatu zilindrikoetan definitutako $z = z(r, t)$ (non $r \in [a, b], t \in [c, d]$) gainazalaren adierazpen grafikoa egiten du. Beharrezko datuak **Ecua**->**Cilíndrica** aukeratzean irekitzen den leihoan sartu behar dira.

2. Hurrengo gainazalen adierazpen grafikoa egin koordenatu zilindrikoak erabiliz:

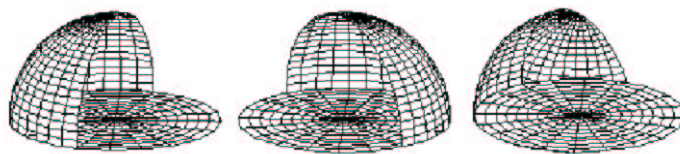
Paraboloide eliptikoa: $z = 2x^2 + 3y^2$

Kono eliptikoa: $z^2 = 2x^2 + 3y^2$

3 Gainazalen adierazpena koordenatu esferikoetan

Winplot-ek koordenatu esferikoetan definitutako $r = r(\theta, \varphi)$ gainazalaren adierazpen grafikoa egiten du. t hizkia erabiltzen da θ angelua adierazteko, eta u hizkia, berriz, φ angelurako. Beharrezko datuak **Ecua**->**Esférica** aukeratzean irekitzen den leihoan sartu behar dira.

3. Aurkitu irudian agertzen den gainazalaren adierazpen analitikoa. Grafikoki adierazi.

Irudia 1: jaurtigaiaren ibilbidea

4 Gainazalen adierazpena koordenatu parametrikoetan

Gainazalak forma parametrikoan adieraztea ere posible da winplot-ekin; modu orokorra goa da. Koordenatu bakoitza, x, y, z , bi aldagaiko (u eta t) funtzioen bidez adierazten da: $x = x(u, t), y = y(u, t), z = z(u, t)$ non $u \in [a, b], t \in [c, d]$. Beharrezko datuak Ecua- $\rightarrow$ Paramétrica aukeratzean irekitzen den leihoan sartu behar dira.

4. Aztertu zein gainazal adierazten dituzten ondorengo parametrizazioek, eta ondoren, adierazpen grafikoa egin:

(a)	(b)	(d)
$x = u \cos(t)$	$x = 1$	$x = 2 \cos(t)$
$y = u \sin(t)$	$y = u \cos(t)$	$y = 3 \sin(t)$
$z = 1$	$z = u \sin(t)$	$z = u$
$u \in [0, 2]$	$u \in [0, 2]$	$u \in [0, 4]$
$t \in [0, 2\pi]$	$t \in [0, \pi]$	$t \in [\pi, 2\pi]$
(e)	(f)	(g)
$x = 1$	$x = u \cos(t)$	$x = u \cos(t)$
$y = u$	$y = u \sin(t)$	$y = u \sin(t)$
$z = t$	$z = u^2$	$z = u^2 \cos(t) \sin(t) + 1$
$u \in [-1, 2]$	$u \in [0, 2]$	$u \in [0, 2]$
$t \in [-2, 2]$	$t \in [0, 2\pi]$	$t \in [0, 2\pi]$

5 Ariketak aldagai aldaketa.wp2 eta 3D solidoa.wp3 programekin

5.1 Erabilera

Winplot-ek ezin du zuzenean D edozein eremutan definitutako gainazal baten adierazpen grafikoa egin, ezta bere integrala kalkulatu ere. Hala ere, aldagai aldaketa bat eginez lor daiteke. Demagun $D2$ eremua hurrengo funtzioen bidez definiturik dagoela:

$F(x) = D2$ goitik mugatzen duen kurba

$G(x) = D2$ behetik mugatzen duen kurba

non $x \in [a, b]$.

Ondorengo aldagai aldaketaren bidez:

$$x(u) = a + (b - a)u$$

$$y(v) = v(F(x(u)) - G(x(u))) + G(x(u))$$

$D2$ -ko (x, y) puntu guztiak lortzen ditugu, $u \in [0, 1], v \in [0, 1]$ bidez definituriko $D1$ -eko (u, v) puntu guztiak hartuz.

5.2 Eginbeharrekoak

5. aldagai aldaketa.wp2 programak hurrengo bi barrutien arteko korrespondentzia erakusten du:

$D1 : (u, v)$, non $u \in [0, 1], v \in [0, 1]$

$D2 : (x, y)$, hurrengo kurbek mugatutakoa: $F(x) = (x - 2)(x - 4)$ eta $G(x) = 0.5x$, non $x \in [2, 4]$

u eta v aldagaiak alda ditzakezu, $D1$ -eko puntu guztiak zeharkatzeko eta $D2$ -ri dagozkion puntuak ikusteko.

Egiaztatu $(u, v) \in D1$ bakoitzari $(x, y) \in D1$ bakarria dagokiola, eta alderantziz. $D2$ -ko $(x, y) = (3.18, -0.303)$ puntua emanda, aurkitu berari dagokion $D1$ -eko (u, v) puntua.

Integralaren balioa $[0, 1] \times [0, 1]$ eremu berrian kalkulatzeko, transformazioaren Jakobiarra kalkulatu behar dugu:

$$J = \begin{vmatrix} x_u & x_v \\ y_u & y_v \end{vmatrix} = (b - a)(F(x(u)) - G(x(u))) \geq 0$$

3D `solidoa.wp3` programak eragiketa hauek guztiak egiten ditu. Bi gainazalek mugatutako solidoak marrazten ditu:

$S(x, y) =$ goitik mugatzen duen gainazala

$I(x, y) =$ behetik mugatzen duen gainazala

Solidoaren D proiektzioa ondorengo bi funtzioek mugatzen dute:

$F(x) = D$ goitik mugatzen duen kurba

$G(x) = D$ behetik mugatzen duen kurba

eta bere adierazpen grafikoa ere egiten du.

A eta B aldagaietan x -en tartearen mugak egon behar dira.

$z(x, y)$ D -n integratzeko, aukeratu **Una->Integrar**; ondoren, inbentarioko funtzio bakarra aukeratu, eta hartu lehenetsitako $[0, 1] \times [0, 1]$ eremua.

6. *Hurrengo baldintzek mugatzen duten solidoaren adierazpen grafikoa egin eta kalkulatu bere bolumena:*

$$x = 4 - y^2$$

$$z = 0$$

$$z = x$$

7. *Hurrengo gainazalek mugatzen duten solidoaren adierazpen grafikoa egin. Kalkulatu bere bolumena eta bere gainazalaren azalera.*

$$x^2 + y^2 + z^2 = 4$$

$$3z = x^2 + y^2$$